

A bölcsesség magunkhoz ölelése

A múlt héten új sorozatot kezdtünk a Példabeszédek könyve alapján „bölcsesség” címmel. A biblia értelemben vett bölcsesség nem okosság az iskolázottság értelmében. Nem szakmaiság, nem egyetemi diploma függvénye. A bölcsesség nem feltétlenül jár együtt ismertséggel, népszerűséggel, látványos eredményekkel – amit a mai világ értékel. Nem is ravaszság, ügyeskedés, előrejutás minden erkölcsi korlát nélkül. A bölcs erkölcsös, tudja, hogy mi a jó és a rossz, de ennél sokkal többet tud. Jól tud élni, és jó döntéseket hoz a mindennapok összetett, bonyolult világában, amikor nehezebb kérdésekkel szembesül, mint hogy mi a jó és mi a rossz. Különbséget tud tenni a valódi és a látszat között, az igaz és a hamis között. Érti a részleteket, meglátja az összefüggéseket, és ezek alapján olyan úton jár, amely életre vezet. Az Ószövetség bölcsei - valamint egyéb, korabeli népek bölcsei is – ennek a bölcsességnek kozmikus alapjairól beszéltek. Mivel a bölcsesség nem más, mint hosszú idő alatt felhalmozódott tapasztalati ismeret, az élet eseményeinek megfigyeléséből fakadó tudás, ezért mondhatjuk, hogy a bölcs az, aki nem megy szembe azzal, ahogy a világ (a kapcsolatok, a család, a munka, a pénz, a beszéd, stb) működik. De a világ azért működik így, mert Isten bölcsességgel teremtette, azaz beléhelyezett egy alapvető rendet, erkölcsi és spirituális törvényt, ami megkerülhetetlen. Hiába akar valaki repülni, ha nem tiszteli a gravitáció törvényét, össze fogja magát törni. Hiába akar valaki normális kapcsolatokkal körülvéve élni, ha nem ismeri ezek törvényeit, hasonlóan összetöri magát. Továbbá, mivel az a bölcs, aki harmóniában él azzal, ahogy a dolgokat Isten rendezte el, a bölcsesség kiindulópontja Isten ismerete, a vele való közösség. A bibliai bölcsesség tehát nem információk megszerzésére épül, hanem az Istennel való személyes közösségre.

A mai üzenetnek „a bölcsesség magunkhoz ölelése” címet adtam. Az elmúlt héten a „bölcsesség kezdete” alatt már beszéltünk erről, de a mai szakasz sokkal részletesebben eligazít. Négy gondolatban fejtem ki, mit tanít a szakasz a bölcsesség magunkhoz öleléséről: 1. A bölcsesség nyilvános, mindenkinek elérhető; 2. A bölcsesség megfedd és szembesít; 3. A bölcsességet kutatnunk kell; 4. A bölcsesség végül mégis Isten ajándéka.

I. A bölcsesség nyilvános és elérhető

„A bölcsesség az utcán kiált, a tereken hallatja szavát. Lärmás utcasarkon kiált, a városkapuk bejáratánál mondja mondásait.” A bölcsesség irodalom nem a „templomba visz” minket. Nem a templomban adatik a bölcsesség. Nem a vallásosoké a bölcsesség. Bölcsesség asszonya (vegyük észre, hogy a bölcsességről megszemélyesített formában esik szó itt is, később is...) nem is titkos rejtekhelyekre vezet bennünket, barlangok mélyére, világból elvonult szekták és titkos szeánszok közelébe, megközelíthetetlen szellemi mesterek jelenlétébe, hogy ott halkan, sejtelmesen és sokféleképpen értelmezhetően súgjon valamit a fülünkbe. Nem, ő nem így szól. Sokkal inkább elvisz téged a való életbe, a mindennapi életbe. Gyere velem a terekre, az utcákra, a kávézóba, a munkahelyre, a bíróságra, a piacra, a konditerembe,

az egyetemre... Gyere velem a valóságos, mindennapi életbe, annak sűrűjébe. A bölcsesség nem rejtőzik el, nem homályos udvarok mélyén lapul. Sőt, kiált, hallatja a hangját. Nem mondhatod, hogy soha nem találkoztál vele. Nem mondhatod, hogy nem születél elég bölcsnek. Nem mondhatod, hogy előtted el lett rejtve. Nem mondhatod neki, hogy el vagy veszve, mert nem kaptál bölcsességet a szüleidtől (mert valóban először az ő felelőségük a bölcsesség átadása, amint a Példabeszédek könyve szól újra és újra: „*Fiam...*”) Nem magyarázkodhatsz, hogy előtted el van rejtve, és te kárhoztatva vagy szüleid, körülményeid által arra, hogy ne tudj *jól élni, bölcsen élni*. Nem mondhatod mindvégig, hogy azért mert katasztrofális szülői mintát láttál és sokat sérültél, te képtelen vagy bölcsen élni egy kapcsolatban, vagy bölcsen nevelni a gyerekeid. Nem mondhatod, hogy azért, mert a szüleid nem vezettek be téged az Istennel való életbe, neked ez nem fog menni. Nem kell mondanod, hogy azért, mert bolond módon kezelték a pénzt, viszonyultak a munkához, és csak rossz mintákat kaptál, ez neked sem fog menni. Nem kell bolondnak lenni! A bölcsesség nyilvános! A bölcsesség elérhető! És ez jó hír, mindenkinek, aki azzal kel és fekszik, hogy neki mindent elszúrtak.

Sőt, nemcsak nyilvános és elérhető mindenkinek, hanem *kiált* és *hallatja szavát*. Nem erőtlen a szava; amikor felemeli, amikor kiengedi, amikor kiált, akkor érted kiált. Bölcsesség asszony kiáltásában, mindjárt látni fogjuk, miért, óriási szenvedély van. Amikor hallatja szavát, akkor azért és úgy teszi, mert keres vele téged. Azért szól, azért kiált, hogy – nem fogod elhinni! - meghalljad végre. Szenvédélyesen és megfeszülten, sürgetően és áthatóan kiált, és azért kiált, mert tudja, hogy nincs idő. Nem mindegy, hogy mikor öleled magadhoz a bölcsességet. Igen, a bölcsesség higgadtá és nyugodttá tesz, de ezt össze ne keverd azzal, hogy a bölcsesség nem higgadtan és nyugodtan szólít és keres. Mégpedig azért nem, mert – emlékezz! – a bolond összetöri magát a valóság szikláján. Az életed múlik a bölcsesség magadhoz ölelésén – hogyan ne kiáltana teljes erőből a megszemélyesített bölcsesség érted és neked?! Igen, a bölcsesség nyilvános, de nem opcionális az életre vezető úton...

Hallottad már a hangját? Hallod most, amint szól? Találkoztál már vele a tereken, az utcákon, a piacon, a munkahelyen, otthon, a családban, az iskolában, a szomszédban, a kórházban, a temetőben, a válóperen, a bankban, a munkaközvetítőnél... akár a templomban? Eljön a pillanat, sőt, talán már rég eljött, amikor szembesülsz vele. Szembesülsz a jóval, a rosszal; a bölcsességgel és a bolondsággal, az étellel és a pusztulással. Isten bölcsessége nem elrejtett! És ez örömhír! Kinek?

II. A bölcsesség megfedd és szembesít

Kinek örömhír, hogy a bölcsesség kiált? Nézzük meg, hogy *mit kiált*, és akkor megértjük, hogy kinek örömhír, ha hallja a hangját. Bölcsesség asszony nem különösebben finomkodik, nem kedveskedik és mézesmázoskodik, nem körülményeskedik, és nem köntörfalaz. Megfedd és szembesít. Három dologban hallatja szavát.

Az első, hogy *kik vagyunk*: „*Együgyűek, meddig szeretitek az együgyűséget, meddig gyönyörködnek a csúfolódók a csúfolásban, meddig gyűlölik az ostobák az ismeretet?*” A bölcsesség annak adja magát, akinek szüksége van rá. Ez pedig az

„együgyű” (tudatlan, tapasztalatlan, egyszerű, naiv), az ostoba (vagy bolond) és a csúfolódó, a gúnyolódó. A bölcsesség nyilvános és elérhető – de csak az fogja magához ölelni, aki felismeri, hogy szüksége van rá. Senki sem születik bölcsnek, azaz mindenki tapasztalatlan, akinek tanulnia kell a bölcsességet. Az életben való eligazodást, a gyakorlati életbölcsességet, a különbségtételt. Ez a bölcsesség magunkhoz ölelésének a kiindulópontja. De aki tapasztalatlanként hallja az ismeretet, és nem érdekli, az bolond, sőt, abból lesz a csúfolódó, az igazán megkeményedett szívű ember.

Éppen azért a második dolog, amivel a bölcsesség szembesít, hogy mi *nem akarjuk szavát, kiáltását meghallani*. Mert nem az van fájdalokkal és zűrzavarral teli életünk háttérében, hogy a bölcsesség nem elérhető – ez gyakran csak a kifogásunk - hanem az, hogy nem akarjuk meghallani a kiáltását: „*Térjete meg, ha megdorgállak ... Kiáltottam nektek, de vonakodtatok, kinyújtottam kezem, de senki nem figyelt. Semmibe vettétek minden tanácsomat, és feddésemmel nem törődtetek...*” És miért nem akarjuk? Mert én nem vagyok együgyű... tapasztalatlan, bolond. Mert én jobban tudom. Ki az, akiben nem ezek a gondolatok forognak, amikor azzal szembesítik, hogy tudatlan? Ugyanakkor a bölcsesség nemcsak kiált. A szöveg egy másik képet is elénk ad: valaki kinyújtja felénk a kezét, és mi figyelmen kívül hagyjuk. Ézsaiás könyvében az Úr szól így: „*Kitártam kezem naphosszat a lázadó nép felé, amely nem a jó úton jár, hanem saját gondolatai után.*” (Ézs. 65.2) A bölcsesség, azzal hogy felemelt hangon szembesít és megfedd, hogy meddig szeretjük még a bolondságot, nem mást tesz, mint kinyújtja kezét, hogy magához vonzzon. De az ember válasza olyan gyakran az, hogy nem érdekel. Miért? Miért a vonakodás, miért a feddés megvetése, miért, hogy inkább ragaszkodunk a „magunk bölcsességéhez”, azaz ahhoz, ahogy mi akarjuk a dolgokat irányítani és közben tudni? Miért van, hogy tudjuk, hogy halljuk, és mégsem akarjuk a bölcsességet? Hogy azért sem fogjuk azt tenni, amire a bölcsesség hív? A válasz: szívünk büszkesége, szívünk keménysége. Már rég rájöttél, hogy mi lenne a bölcs – de azért sem teszed. Nem teszed. Összetörnek melletted a családtagjaid, te pedig egyre jobban elszigetelődsz, és testileg-lelkileg elemésztődsz, de nem engedsz. Olyan kemény a szíved, mint a beton. Nem. Házastársak, akik nem engednek. Nem. Férfiak, akik nem könyörülnek. Nők, akik nem szeretnek. Gyerekek, akik nem engedelmeskednek, nem hallgatnak. Szülők, akik nem bocsátanak meg. Vezetők, akik nem kedveznek a beosztottaknak. Alkalmazottak, akik nem hagynak fel az ügyeskedéssel...

A bölcsesség egy harmadik igazságra is rámutat: aki mindvégig elutasítja az isteni rendhez való igazodást, a kiáltó szót, a kinyújtott kart, arra: „*eljön viharként, amitől rettegték, és megjön forgószeleként a bajotok, ha eljön rátok a nyomorúság és az ínség.*”

Szeretnél bölcs lenni? Fogadd el, amit bölcsesség kiált, és kezd el keresni a bölcsességet!

III. A bölcsességet kutatnunk kell!

Ezen a ponton megértjük a kendőzetlen feddés egy másik oldalát. Ha a bölcsességet annak magunkhoz öleléséhez kutatni, keresni kell, akkor csak az fogja ezt a fárasztó műveletet gyakorolni, aki kétségbeesetten rászorultnak tartja magát. Figyeljük, hogy a szöveg ezt milyen gazdagon fejt ki: „*ha megfogadod mondásaimat,*

és parancsaimat magadba zárod, ha figyelmesen hallgatsz a bölcsességre, és szívből törekszel az értelemre, bizony, ha bölcsességért kiáltasz, és hangosan kéred az értelmet, ha úgy keresed azt, mint az ezüstöt, és úgy kutatod, mint az elrejtett kincseket, akkor megérted mi az Úr félelme, és rájössz, mi az istenismeret.” A keresés, kutatás ezen többszörös, bőséges, sőt, szinte túlzó hangsúlyozása egyrészt a bölcsesség keresésének intenzitásáról, másrészt annak módjáról is beszél.

Ha úgy keresed, mint az ezüstöt, és úgy kutatod, mint az elrejtett kincseket – ha úgy keresed, vágyod, mint a pénzt, és úgy kutatod, mint bármi mást, ami a legdrágább neked. Azaz, ha a bölcsességet magadhoz akarod ölelni, akkor megfeszített, kitartó, folyamatos keresésbe kell fognod. Másik oldalról: bölcsességet soha nem fogsz találni, ha fél szívvel keresed. Megint másképpen: ha azt gondolod, hogy a bölcsességet könnyen, olcsón megszerezheted, ezzel éppen azt mutatod, hogy még csak el sem indultál a bölcsesség útján, fogalmad sincs róla, azaz bolond vagy. Óriási kihívás ez nekünk. Azzal a kérdéssel szembesít, hogy vajon igazán akarom-e a bölcsességet. Vágyom-e rá olyan erővel, amilyen szenvedélyesen a bölcsesség kiált nekem, kiált értem? (vö. 1.20 és 2.3!) A zsoltáros a 119. zsoltárban (a bölcsesség irodalom egy gyöngyszeme) így vall: *„Kinyitom a számat és lihegek, úgy vágyódom parancsolataid után.”* (Zsolt. 119.131) Enélkül az elkötelezettség nélkül soha nem fogjuk magunkhoz ölelni a bölcsességet. Miért?

Azért, amit ezek a képek a keresés módjáról elmondanak. Azokat a feladatokat, amelyek hosszas, kitartó, fegyelmezett és megfeszített munkát követelnek, csak akkor tudjuk elvégezni, ha hihetetlenül elkötelezték vagyunk. Ellenkező esetben feladjuk. Már pedig a bölcsesség magunkhoz ölelése nem megy egyik napról a másikra. Ha menne, mindnyájan sokkal bölcsebbek lennénk. Ha könnyen és gyorsan szert tehetnénk a bölcsességre, amely segít jól élni, jó döntéseket hozni, sokkal többen élnénk jól, és sokkal kevésbé venne körül a káosz. De a bölcsesség megszerzése, a keresés, a kutatás, sokkal inkább hasonlítható egy hosszú úton járáshoz, mint egy rövidtávú sprinthez. Éveken, évtizedeken át kitartóan járni egy úton, többször elesni, eltévedni, de újra felállni és visszatalálni, és soha nem feladni – ez a bölcsesség magunkhoz ölelésének az útja. És akkor azt is mondjuk ki, hogy mi nem az. Nem megérintődés Istentől, nem fellelkesülés (ami persze szükséges az úton, mert lendületet ad), nem meghatódás, hogy de jót dolgokat hallottam a bölcsességről. Nem elég a pillanatnyi tűz, hogy mostantól keresem a bölcsességet. A hosszú távú, kitartó keresésnek és kutatásnak két gyakorlati vetületéről szólok.

Az első: a bölcsesség keresésének és kutatásának, szívedbe zárásának alapvető feltétele a bibliai értelemben vett meditálás begyakorlása. A meditálás „félúton” van a bibliaolvasás és az imádság között. A bibliaolvasásban Isten szólít meg bennünket. Az imádságban mi szólunk az Úrhoz. A meditációban benned zajlik „belső dialógus.” Elért az Isten Igéje, és azt forгатod magadban. Azt mondja a textus, hogy *„parancsaimat magadba zárod ... figyelmesen hallgatsz...”*. Hogyan zárhatjuk magunkba parancsait? Hogyan hallgathatunk figyelmesen? Hogyan törekedhetünk szívből a bölcsességre? Csak úgy, hogy létezik egy belső világunk, egy csendben születő és csendben megélt folyamatos gyakorlatunk, amelyben Isten Igéjét és a mindennapjaink eseményeit a szívünkben, a gondolatainkban forгатjuk – Isten jelenlétében. Nincs ebben semmi különleges, valamikor a legtermészetesebb volt az ember számára, mert tudott egyedül lenni, csendben lenni, mert ezzel járt a mindennapi élete, munkája. Miközben

elgyalogolt valahova, miközben kétkezi munkát végzett, mentek benne a gondolatok, zajlott benne a belső dialógus önmagával. A bibliai meditáció ugyanez, azzal, hogy az Isten Igéje igazságában beszélgetem meg magammal az életem dolgait. Figyeld, hogyan éli ezt meg egy bölcs. Meditálás és engedelmisség: „*Szívembe zártam beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened.*” (Zsolt 119.11) Meditálás, mint az Ige szívbe zárása: „*Utasításaidon elmélkedem, és figyelek ösvényeidre. Gyönyörködöm rendelkezéseidben, igédről nem feledkezem meg.*” (v. 15-16) Meditálás és a mindennapi élet kérdései: „*Utaimat megfontolom, lépteimet intelmeidhez igazítom.*” (v. 59) Meditálás és vigasztalás az ellenségek támadása idején: „*Ha nem törvényed gyönyörködtetne, elpusztulnék nyomorúságomban.*” (v. 92). A bölcsesség magadhoz öleléséhez abszolút elengedhetetlen, hogy elkezd a bibliai értelemben vett meditációt, és növekedj abban. Ez pedig csak akkor fog menni, ha először tudatosan időt szakítasz rá. A meditáció legnagyobb ellensége a „zaj”, az a sok minden, amivel a média gyakran teljesen feleslegesen tele rakja a fejünk és a szívünk, hogy hiábavalóságokon puffogjunk, dühöngjünk, aggódjunk, a szemetet csócsáljuk. Ha kitartóan megmaradsz az Ige és imádság mellett, egyre jobban átjár a Biblia kijelentése és Isten jelenlétének, közelségének a bizonyossága, és egyre természetesebbé, magától értetődővé válik, hogy amikor egyedül vagy, csendben vagy, Isten szerinti gondolatokat forgatsz a szívedben. Keresed, kutatod a bölcsességet.

A másik egészen konkrét vetülete a bölcsesség keresésének a gyülekezeti szolgálat (általában a felelősség vállalás és a teherhordozás, de most ennek egyik szűkebb értelemben vett oldaláról szólok). Ahogyan a meditáció elengedhetetlen a bölcsesség hosszú távú megnyeréséhez, úgy persze a gyülekezeti szolgálat nem az. Mégis, hadd mutassak rá a szolgálat jelentőségére személyes oldalról közelítve. Mivel Isten lelkipásztori szolgálatra hívott, fiatalon oda kellett magamat adni a Biblia olvasásának és az imádságnak, és meg kellett ebben maradnom. Nem mindig azért, mert annyira vágytam rá, volt, amikor csak azért, mert „szelíd kényszer alatt” voltam. Ha nem keresem az Urat, ha nem olvasom az Igét, ha nem gyakorlom a meditálást, ha nem helyezem a mindennapi életem kérdéseit újra és újra elé, ha nem igazítom dolgaim hozzá, ha nem imádkozom – hogyan állok meg abban mások előtt, amire elhívott? A szolgálat tehát egyfajta fegyelmezettséget helyezett rám. Szeretnék ezzel a gondolattal óvatos lenni, mert a szolgálat, amit kifelé teszünk, sohasem lehet az Istennel való közösségünk elsődleges motivációja. Mégis, rá kell mutatnom arra, hogy a gyülekezeti szolgálatod egyik jelentősége éppen az, hogy olyan helyzetbe kerülsz általa, ahol rákényszerülsz az Bibliával való foglalkozásra és az imádságra. Rákényszerülsz, hogy Isten előtt járj, és kérjed a bölcsességet. A szolgálat áldozat, lemondás, sokszor küzdelem, erőfeszítés. De a bölcsesség útja is ez! Mint házicsoportvezető vagy gyermektanító birkózol az Igével, hogy megértsed és átadd, imádkozol a rád bízottakért. Mint presbiter, Isten előtt hordozod az egész gyülekezet közösségét, kérve, keresve a bölcsességet, hogyan, merre vezet minket Isten. Ha az Egymásért csoportban, diakóniában szolgálsz, imádkoznod kell, hogy hogyan lehet jól, bölcsen segíteni. Vagy ha bármilyen más szolgálatban vagy, ugyanez a lehetőség: mivel szelíd kényszer alatt vagy, ha valóban Isten előtt, Istenből és Isten által végzed a szolgálatot, ez megtart a bölcsesség kutatása útján. Ebből pedig két dolog következik. Az első, hogy Isten előtt vizsgálj meg, hogy vajon így éled-e meg a szolgálatot, vagy csak valami teherként, önkéntes munkaként, amit majd leadsz, ha kell. Elhívás – vagy önkéntesség? Ég és

föld! A másik, hogy a különbségtétel ajándéka szükséges akkor, amikor egy szolgálatba belépsz, vagy éppen kilépsz. Mert lehet az a bölcs, hogy most nem lépsz be, és lehet az a bölcs, hogy most – bár terhes – de nem lépsz ki. Máskor viszont a bölcsesség azt jelenti, hogy belépsz, és felveszed a szelíd kényszer igáját – mert tudod, hogy különben csak szétforgácsolódnak időd és ajándékaid. Valamint eljön az idő, amikor a bölcs lépés, hogy kilépsz – mert az élethelyzeted (munka, család, stb) erre mutatnak. Ne siesd el a döntést, vizsgálj meg, mit jelent a bölcsesség útján megmaradni számodra az adott helyzetben.

IV. A bölcsességet Isten adja a szívedbe!

Mindezek után meglepő fordulatot vesz a szöveg a bölcsesség magunkhoz ölelésének az útján. A következő végállomásról szól: „*Csak az Úr ad bölcsességet, szájából ismeret és értelem származik.*” Valamint: „*Bölcsesség költözik a szívedbe, és az ismeret gyönyörködteti lelked.*” Ne háborodj fel, ez a bölcsesség paradoxona. Kiált és szólít, szembesít, hogy keresd és kutasd teljes elszántsággal és kitartással, de végül rájössz, hogy nem te szerezted meg. A végén nem te fogsz ott állni, büszkén, hogy neked sikerült ennyi kutatás, ennyi erőfeszítés, ennyi meditálás, ennyi fáradozás után megszerezni a bölcsességet. Nem fogsz ott állni, mint aki bölcs... azonban egyre jobban fogod kutatni, egyre szomjasabban fogsz vágyani rá, egyre többet fogsz gyönyörködni benne, és egyre több gyümölcsöt fog teremni életed másoknak. Igen, a bölcsesség magadhoz ölelésének az útján egyre jobban el fogsz feledkezni arról, hogy ki vagy és milyen vagy, miközben az Úr a szívedbe csöpögteti az ő bölcsességét.

Mert a bölcsesség, aki kiált, aki szembesít, aki kutatásra hív, nem az út legvégén jelenik majd meg. És nem elvont fogalom vagy alapelv (még ha megszemélyesítve is szólal meg a textusban). A bölcsesség itt van, velünk van ma. Ő a kezdet, és ő a vég. Ő az, aki így jelenti ki a bölcsesség paradoxonát: „*Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura, mert elrejtetted ezt a bölcsék és értelmesek előtt, és felfedted a gyermekeknek.*” És ő az, aki most így nyújtja ki feléd a kezét: „*Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek.*” Lehet, hogy nagyon elfáradtál. Sok bölcsességet próbáltál. Sok megoldást kerestél. Sokszor nekifutottál. Sok terhet hordoztál. Bölcsesség gyerekekhez, bölcsesség családhoz, bölcsesség párválasztáshoz, bölcsesség munkához, bölcsesség hivatás választáshoz, bölcsesség konfliktusok között, bölcsesség anyagiakhoz... annyi minden kellene, és most úgy tűnik, semmi sem megy, sehol sem működik az élet. És jön Jézus, és azt mondja: jöjj hozzám. Kinyújtja kezét, és azt mondja: megnyugvást akarok neked adni, békességet akarok neked adni. Hiszen én vagyok a bölcsesség, aki örökösödik feletted, aki oltalmaz téged. Én vagyok, aki kiáltok, aki szembesítelek, én vagyok, aki beköltözöm a szívedbe. Öleld magadhoz a bölcsességet, fogadd szívedbe Jézust, és járj vele az úton! ÁMEN!

Lovas András